

ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΗΛΗΡΩΤΕΑ

Ἐν Ἑλλάδι . . . Δρ. ν. 3—
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ „ „ 3:50

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτῶν 15
29—Γραφεῖον ὁδ. Βουλῆς—29

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΣ ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ

καὶ περὶ τοῦ τρόπου δι' οὗ ἐπιτελεῖται ἄχρι
σήμερον ἐν Ἀνατολῇ.

(Συνέχεια, ἴδε ἀριθ. 13).

Οἱ φίλοι καὶ οἱ ἀκόλουθοι αὐτοῦ περιέμενον αὐτὸν ἐν τῇ θύρᾳ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ ὅτε ἐξήρχετο ὑπεδέχετο ὑφ' ὧν τῶν παρεστώτων μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ ἀνευφημιῶν. Ταύτην τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν ὑπαινιττόμενος ὁ Ψαλμῶδός λέγει ἐν τῇ μεγαλοπρεπεῖ αὐτοῦ περιγραφῇ τῶν οὐρανῶν: «Οἱ οὐρανοὶ διηγοῦνται τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ στερέωμα ἀναγγέλλει τὸ ἔργον τῶν χειρῶν αὐτοῦ. Ἡ ἡμέρα πρὸς τὴν ἡμέραν λαλεῖ λόγον, καὶ ἡ νύξ πρὸς τὴν νύκτα ἀναγγέλλει γνώσιν. . . Ἐν αὐτοῖς ἔθεσε σκηνὴν διὰ τὸν ἥλιον καὶ οὗτος ἐξέρχεται ὡς νυμφίος ἐκ τοῦ θάλαμου αὐτοῦ ἀγγέλλεται ὡς ὁ ἀνδρεῖος εἰς τὸ νὰ τρέξῃ τὸ στάδιον». (Ψαλμ. θ', 1—5).

Ἰουδαία παρθένος νομίμως ἀρραβωνιζομένη ἔθεωρετο ὡς νόμιμος σύζυγος, καὶ ἐπομένως δὲν ἠδύνατο νὰ χωρισθῇ ἄνευ ἐγγράφου διαζυγίου, καὶ ἐὰν ἀποδεικνύετο ἄπιστος πρὸς τὸν μεμνηστευμένον αὐτῆς σύζυγον ἐτιμωρεῖτο ὡς μοιχαλὶς, ὁ δὲ διαφθορεὺς αὐτῆς ὑπεβάλλετο εἰς τὴν αὐτὴν τιμωρίαν, εἰς ἣν ὑπεβάλλετο ὁ βεβηλώσας τὴν γυναῖκα τοῦ πλησίον του. Οὗτος εἶνε ὁ λόγος δι' ὃν ὁ ἄγγελος ἀπετάνθη πρὸς τὸν Ἰωσήφ τὸν μεμνηστευμένον ἄνδρα τῆς Μαρίας οὕτως, ἂ Ἰωσήφ, υἱὸς Δαβὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματος ἔστιν Ἁγίου». (Ματθ. α', 20). Ὁ δὲ εὐαγγελιστῆς Λουκᾶς δίδει αὐτῇ τὸν αὐτὸν τίτλον, — « Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσήφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὴν Ἰουδαίαν . . . ἀπογράψασθαι σὺν Μαρίᾳ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ οὕση ἐγκύβη ». (Λουκ. β'. 4, 5).

Δέκα ἢ 12 συνήθως μῆνες παρήρχοντο ἀπὸ τῆς

τελετῆς τῶν ἀρραβῶνων ἕως τοῦ γάμου· διαρκοῦντος δὲ τούτου τοῦ χρονικοῦ διαστήματος ἡ μεμνηστευμένη γυνὴ διέμενε μετὰ τῶν γονέων αὐτῆς, ὅπως ἠδύνατο νὰ προμηθευθῇ τοὺς γαμηλίους αὐτῆς κόσμους ἀρμοδίους εἰς τὴν κατάστασίν της. Τὸ ἔθος τοῦτο χρησιμεύει νὰ ἐξηγήσῃ περιστατικόν τι ἐν τῷ γάμῳ τοῦ Σαμψῶν ὅπερ περιβάλλεται μετὰ τινος ἀσφαλείας. — «Καὶ κατέβη, λέγει ὁ ἱστορικός, καὶ ἐλάλησε πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ ἤρσεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Σαμψῶν». Αἱ λέξεις αὗται φαίνεται ὅτι ἀναφέρονται εἰς τὴν τελετὴν τῆς μνηστεύσεως· αἱ δὲ ἀκόλουθοι λέξεις εἰς τὸν ἐπομένως γονόμενον γάμον — «Καὶ ἐπέστρεψε μεθ' ἡμέρας νὰ λάβῃ αὐτήν». (Κριταὶ ιδ', 7). Ἐντεῦθεν δῆλον ὅτι ἰκανὸς καιρὸς παρέπιπτε μεταξὺ τῆς μνηστεύσεως καὶ τῆς πραγματικῆς ἐνώσεως.

Ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς μνηστεύσεως ὁ νυμφίος ἦν ἐλεύθερος νὰ ἐπισκέπτηται τὴν μεμνηστευμένην αὐτῷ γυναῖκα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς της· ἀμφότερα ὅμως τὰ μέρη ὀφείλον νὰ μένωσιν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν κατοικίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν 8 ἡμερῶν πρὸ τοῦ γάμου· ἀλλὰ φίλοι τῆς αὐτῆς ἡλικίας ἐπεσκέπτοντο τὸν νυμφίον καὶ ἐποίουν συμπόσια μετ' αὐτοῦ. Τὰ περιστατικὰ ταῦτα σαφῶς περιγράφονται ἐν τῇ διηγῆσει ἣν ὁ ἱερός συγγραφεὺς δίδει ἡμῖν περὶ τοῦ γάμου τοῦ Σαμψῶν: «Καὶ κατέβη ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖκα καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ ὁ Σαμψῶν συμπόσιον· διότι οὕτως ἐστνεθίζον οἱ νέοι. Καὶ ὅτε εἶδον αὐτὸν, ἔλαβον τριάκοντα συντρόφους διὰ νὰ ἦναι μετ' αὐτοῦ». (Κριταὶ ιδ', 10). Οἱ σύντροφοι οὗτοι τοῦ νυμφῶνος ἦσαν οἱ περὶ ὧν ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ὁμιλεῖ, «Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος;» (Ματθ. θ', 15).

Ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἡ νύμφη καθυπεβάλλετο εἰς διαφόρους καθαρισμοὺς πρὸ τῆς τελετῆς τῶν γάμων της. Αἱ παρθένοι τῆς Περσίας προπομιμάζοντο διὰ τὴν κλίβην τοῦ Ἀσσοῦρου 6 μῆνας μετὰ ἐλαίου, μύρου καὶ

6 μῆνας μετ' ἄλλων εὐδῶν μυρωδικῶν καὶ ἄλλων πραγμάτων χρησίμων εἰς τὸν καθαρισμὸν τῶν γυναικῶν. Ὑπῆρχε συνθήκη μεταξὺ τῶν ἀρχαίων Ἰουδαίων νὰ κοσμῶσι τὸ στεφόμενον ζευγος μετὰ νυμφικῶν στεφάνων, οἱ ὁποῖοι συνήθως συνίσταντο ἐκ χρυσοῦ, καὶ ἦσαν κατὰ τὸ σχῆμα πύργου. Ἀνευρίσκομεν τοῦτο τὸ ἔθος ἐν τῇ προσκλήσει τῆς νύμφης πρὸς τὰς συντρόφους αὐτῆς, ἀ' Ἐξέλθετε καὶ ἴδετε, θυγατέρες Σιών τὸν βασιλέα Σολομῶντα ἐν τῷ διαδήματι, μὲ τὸ ὅποιον ἔστειλεν αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς νυμφεύσεως αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς εὐφροσύνης τῆς καρδίας αὐτοῦ.» (Ἄσμα Ἀσμάτων γ', 11). Καὶ ἐν τῇ προσκλήσει τοῦ νυμφίου, «Ἡ κεφαλή σου ἐπὶ σὲ ὡς Κάρμηλος, καὶ ἡ κόμη τῆς κεφαλῆς σου ὡς πορφύρα ὁ βασιλεὺς εἶνε δεδεμένος εἰς τοὺς πλοκάμους σου».

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας αἰνίττεται τὸ αὐτὸ ἔθος ὅτε πανηγυρίζει, ἐν ἄσμασιν ἐκστατικῶν τέρψεων, τὴν μέλουσαν εὐτυχίαν τῆς Σιών. «Θέλω εὐφρανθῆ τὰ μέγιστα ἐπὶ τὸν Κύριον ἡ ψυχή μου θέλει ἀγαλλιασθῆ εἰς τὸν θεόν μου, διότι μὲ ἐνέδυσεν ἱμάτιον σωτηρίας, μὲ ἐφόρεσεν ἐπένδυμα δικαιοσύνης, ὡς νυμφίον εὐπρεπισμένον μὲ μίτραν, καὶ ὡς νύμφην κεκοσμημένην μὲ τὰ πολυτίμα αὐτῆς καλλωπίσματα.» (Ἡσαΐας ζα', 10).

Οἱ Ἕλληνες ἐκοσμοῦντο μετὰ στεφάνων ἐκ διαφόρων βοτανῶν καὶ ἀνθέων κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ γάμου τῶν διὸ ἡ Κλυτεμνήστρα ἐν τῷ Εὐρυπίδι ὁμιλεῖ οὕτω πρὸς τὸν Ἀχιλλέα περὶ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς Ἰφιγενείας. «Ἄλλ' ἄχ! εἰς μάτην, καὶ τοι ἐστεφάνωσα αὐτὴν ἵνα γείνη νύμφη εἰς σέ.» Ἡ κόμη Ῥωμαίας νύμφης ἐστεφανοῦτο κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον μὲ ἄνθη, ἀφοῦ διηρείτο εἰς 6 πλοκάμους μὲ τὴν τὴν ἄκραν μιᾶς λόγχης. Τὸ ἀρχαῖον τοῦτο ἔθος διατηρεῖται εἰσέτι ἄχρι σήμερον παρὰ τοῖς νεωτέροις Ἕλλησι.

Ἡ τελετὴ τοῦ γάμου ἐπετελεῖτο συνήθως ἐν τινὶ κήπῳ ἢ ἐν ὑπαίθρῳ ἡ νύμφη ἐτίθετο ὑπὸ τινὰ σκιάδα κρατουμένη ὑπὸ 4 νεανιῶν καὶ ἐκοσμεῖτο μετὰ χρυσοῦν στολισμῶν ἀναλόγως τῆς τάξεως τῶν στεφόμενων προσώπων· πᾶσα δὲ ἡ συνοδεία ἐκραύγαζε μὲ χαροποιᾶς ἀνευφημίας — «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος». Ὑπῆρχεν ἀρχαῖον ἔθος, κατὰ τὸ τέλος τῆς τελετῆς ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ καὶ οἱ συγγενεῖς τῆς νύμφης νὰ προσεύχωνται ὑπὲρ τῶν νεονύμφων. Ὁ Βαθουήλ, ὁ Λάβαν, καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τῶν εὐλόγησαν τὴν Ῥεβάκκαν καὶ εἶπον πρὸς αὐτήν, «ἀδελφὴ ἡμῶν εἶσαι, εἶθε νὰ γείνης εἰς χιλιάδας μυριάδων, καὶ τὸ σπέρμα σου νὰ ἐξουσιάσῃ τὰς πύλας τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ! (Γέν. κδ', 60). Καὶ ἐν ἐποχῇ μεταγενεστέρᾳ τῆς τοῦ Ἰσαὰκ ὅτε ἡ Ῥούθ ἡ Μωαβίτις ἐνυμφεύσατο τὸν Βοὸζ, «πᾶς ὁ λαὸς ἐν τῇ πύλῃ καὶ οἱ πρεσβύτεροι, εἶπον, Μάρτυρες, ὁ Κύριος νὰ κάμῃ τὴν γυναῖκα, ἣτις εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκόν σου ὡς τὴν Ῥαχὴλ, καὶ ὡς τὴν Λεῖαν, αἵτινες ὠκοδόμησαν ἀμφότεραι τὸν οἶκον τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ἴσχυε ἐν Ἐφραθᾷ, καὶ ἔσο περίφημος ἐν Βηθλεέμ.» (Ῥούθ,

δ', 11). Μετὰ τὴν εὐλογίαν ἡ νύμφη ὠδηγεῖτο, μετὰ μεγάλης πομπῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνδρός τῆς τοῦτο συνήθως ἐγίνετο τὸ ἐσπέρας καὶ ἐν αὐτῇ ἡ συνοδεία προέβαινε χρήματα, γλυκύσματα, ἄνθη, καὶ ἄλλα πράγματα ἐρρίπτοντο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὄχλου, ἐπιανόν δὲ ταῦτα δι' ὑφασμάτων περιποιημένων διὰ τοιαύτας περιστάσεις, καὶ τὰ ὅποια ἐξετείνοντο κατ' ἰδιαιτέρον τρόπον ἐπὶ σκελετῶν. Ἡ χρῆσις μυρωδικῶν ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς γάμοις εἶναι κοινὴ, καὶ κατὰ τινὰς μεγάλας περιστάσεις λίαν ἀφθονος. Οὐ μόνον τὰ ἐνδύματα τοῦ γάμου πληροῦνται εὐδιδῶν, τοσοῦτον, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ ψαλμωδοῦ, ὥστε νὰ μυρίζωσιν ἐκ σμύρνης, ἀλόης, καὶ κασσίας, ἀλλ' εἶναι προσέτι συνήθεια αἱ παρθένοι νὰ προῦπαντῶσι καὶ ὀδηγῶσι τὴν γαμικὴν συνοδείαν μετὰ ἀργυροχρυσωμένων ἀγγείων μυρωδικῶν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ

Ὀλίγαι πόλεις ἐν τῷ κόσμῳ ὑπέστησαν μείζονας περιπετείας ὅσον ἡ πόλις ἣτις ἐγένετο ἐσχάτως ἡ σκηνὴ τοσοῦτων παραδόξων συμβάντων. Δὲν εἶναι πολλὰ ἔτη ἀφότου ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦτο ἀπλῆ κόμη, συντηρουμένη διὰ τῆς ἀλιείας καὶ τοῦ ἐμπορίου τῶν σπόγγων, ἀποκεχωρισμένη τοῦ ἐσωτερικοῦ διὰ ξηρῶν ἐρήμων καὶ δυσωδῶν ἐλῶν, σχεδὸν ἀνευ ὕδατος, καὶ περιωρισμένη εἰς στενὴν τινα γωνίαν μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλληνικῆς μεγαλοπρεπειᾶς. Τοσοῦτον ἡ ἀρχαία αὐτῆς δόξα εἶχε λησμονηθῆ ὥστε ὑπῆρξε δύσκολον νὰ ἐξευρεθῶσιν αἱ ἀρχαῖαι θέσεις τῶν περιφημῶν κτιρίων τὰ ὅποια περιεῖχε ποτέ. Τὸ Σεράπειον εἶχε ἀφανισθῆ ἐντελῶς ὡς καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀλεξάνδρου. Ἐντὸς δὲ ὀλίγων ἐτῶν τὰ μόνα δύο λείψανα τῆς Αἰγυπτιακῆς τέχνης τὰ ἀπομείναντα ὅπως δεῖξωσιν ὅτι ἡ πόλις δὲν ἦτο καθολοκληρίαν νέα, ἤφρανίσθησαν.

Ὁ περιηγητὴς δύναται νὰ ἐρευνήσῃ τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἀπὸ τοῦ ἐνὸς ἄκρου μέχρι τοῦ ἐτέρου χωρὶς ν' ἀνακαλύψῃ τι ἀρχαιότερον τῆς στήλης τὴν ὁποίαν Ῥωμαῖος ἀνθύπατος ἀνήγειρεν ἐπὶ τοῦ πλησίον λόφου εἰς τιμὴν τοῦ Διοκλητιανοῦ. Ὑπάρχουσιν ἀληθῶς ἡ ὑπῆρχον ἀρχαιότερα ἀντικείμενα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ὀλόκληρος ἡ ἐσωτερικὴ αὐτῆς οἰκίας στηρίζεται ἐπὶ στηλῶν ἐκ τινος λαμπροῦ ναοῦ· ἐδῶ καὶ ἐκεῖ τσαμίον ἢ ἐκκλησία ἔχει κιονόκρανα ἢ λιθόστρωμα δεικνύοντα τὰ ἐρείπια μεγάλης τινος οἰκοδομῆς· ἀλλὰ τὰ λείψανα ταῦτα δὲν εὗρονται εὐκόλως καὶ ἀνακαλύπτονται μόνον ὅπταν μετασχηματισμός τις ὁδοῦ ἀποκαλύπτει τὴν ἐσωτερικὴν ἀνατομίαν πιπτούσης οἰκίας. Τὸ μόνον μέρος τὸ ὅποιον πιστοποιεῖται μετὰ τινος βεβαιότητος εἶναι τὸ Κάμελ-Δικ, λοφίσκος ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου εἶναι, ἡ ἦτο ἡ δεξαμενὴ τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων. Τοῦτο ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ Πάνειον, ἐξ οὗ, ὡς οἱ ἀρχαῖοι περιηγηταὶ ἀνέφερον, δύναται νὰ ἴδῃ τις ὀλόκληρον τὴν πόλιν. Οἱ νεώτεροι συγγραφεῖς δὲν